

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

KOPI

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

14/1138-

Dato

07 03.2014

Høring om forslag til forskrift om forsøksordning med spesialistutdanning av leger i avtalepraksis

Helse- og omsorgsdepartementet sender på høring forslag til forskrift om forsøksordning med spesialistutdanning av leger i avtalepraksis. Departementet skal igangsette en forsøksordning med spesialistutdanning av leger hos legespesialister som har avtale om driftstilskudd med regionalt helseforetak (avtalespesialister). For å kunne gjennomføre forsøket på en hensiktsmessig måte må det blant annet etableres en ordning for det økonomiske oppgjøret mellom pasientene og folketrygden.

I dette høringsnotatet legger departementet frem forslag om en tidsbegrenset forskrift som åpner for at det ytes stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling av lege som er i spesialistutdanning hos en avtalespesialist. Hensikten med forsøksordningen er å høste erfaringer med spesialistutdanning av leger hos avtalespesialister. Formålet er på sikt å bedre kvaliteten spesialistutdanningen.

Frist for høringsuttalelse er **tirsdag 22. april 2014**. Departementet ber om at eventuelle merknader til høringsnotatet sendes elektronisk til: postmottak@hod.dep.no. Merknader kan også sendes til: Helse- og omsorgsdepartementet, Postboks 8011 Dep 0030 Oslo.

Høringsnotatet kan lastes ned fra Helse- og omsorgsdepartementets internettside på følgende adresse: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/hoeringer>

Spørsmål om høringsnotatet kan rettes til avdelingsdirektør Anne Mette Ullhammer (e-postadresse; amu@hod.dep.no) eller seniorrådgiver Inger Lise Vestby (e-postadresse; ilv@hod.dep.no).

Med vennlig hilsen

Cathrine Meland (e.f.)
ekspedisjonssjef

Anne-Mette Ullahammer
avdelingsdirektør

Adresseliste

Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	0160	OSLO
Den norske legeforening	Postboks 1152 Sentrum	0030	OSLO
Helse Midt-Norge RHF	Postboks 464	STJØR DAL	OSLO
Helse Nord RHF		BODØ	STJØRDAL
Helse Sør-Øst RHF		HAMA R	BODØ
Helse Vest RHF	Postboks 303 Forus	STAVA NGER	HAMAR
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	OSLO	STAVANGER
Helsedirektoratet	Postboks 7000 St. Olavs plass	OSLO	OSLO
Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon	Postboks 1378 Vika	OSLO	OSLO
Kunnskapsdepartementet	Postboks 8119 Dep	OSLO	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgt 11	OSLO	OSLO
Norsk pasientforening	Postboks 376 Sentrum	OSLO	OSLO
Norsk Pasientskadeerstatning	Postboks 3 St. Olavs Plass	OSLO	OSLO
Pasientskadenemnda	Postboks 8960 Youngstorget	OSLO	OSLO
Sametinget	Kautokeinoveien 50	KARAS JOK	OSLO
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Postboks 7052 Majorstuen	OSLO	KARASJOK
Statens helsepersonellnemnd	Postboks 8022 Dep	OSLO	OSLO
Statens helsetilsyn	Postboks 8128 Dep	OSLO	OSLO
Statens seniorråd	Postboks 7077 St. Olavs plass	OSLO	OSLO
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	OSLO	OSLO
Universitetet i Tromsø		TROMS Ø	OSLO
Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet		TROND HEIM	TROMSØ
Landets helseforetak			TRONDHEIM
Landets pasient- og brukerombud			
Norsk Medisinstudentforening (Nmf)			OSLO
Akademikerne	Fridtjof Nansens plass 6	OSLO	BERGEN
Praktiserende spesialisters Landsforening	Postboks 1152	0107	OSLO

Høringsnotat om forskrift om forsøksordning med spesialistutdanning av leger i avtalepraksis

1 Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet skal igangsette en forsøksordning med spesialistutdanning av leger hos legespesialister som har avtale om driftstilskudd med regionalt helseforetak (avtalespesialister). For å kunne gjennomføre forsøket på en hensiktsmessig måte må det blant annet etableres en ordning for det økonomiske oppgjøret mellom pasientene og folketrygden. I den forbindelse er det behov for å gjøre unntak fra kravet i folketrygdloven § 5-4 om at den behandlende legen enten har fastlegeavtale med kommunen eller avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak. Departementet kan i henhold til folketrygdloven § 25-13 samtykke til avvik fra bestemmelser i folketrygdloven i forbindelse med forsøksvirksomhet. I dette høringsnotatet legger departementet frem forslag om en tidsbegrenset forskrift som åpner for at det ytes stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling av lege som er i spesialistutdanning hos en avtalespesialist.

Hensikten med forsøksordningen er å høste erfaringer med spesialistutdanning av leger hos avtalespesialister i et mindre omfang. Formålet er blant annet på sikt å bedre kvaliteten spesialistutdanningen.

2 Bakgrunn for forslaget

God kvalitet og pasientsikkerhet i spesialisthelsetjenesten fordrer blant annet at spesialistutdanningen for legene er god. Knappt 30 % av den polikliniske spesialistbehandlingen foregår i dag hos avtalespesialister. Det er derfor en nødvendig utvikling at det nå også vurderes en utvidet adgang for legene til å kunne ta deler av spesialistutdanningen hos avtalespesialister. Rammene for spesialistutdanningen av leger skal være hensiktsmessig og fremtidsrettet. For å oppnå dette på best mulig måte, ønsker departementet å gjennomføre en forsøksordning hvor leger i spesialisering tar deler av utdanningsløpet hos avtalespesialister. Formålet med forsøket er å innhente mer kunnskap om praksis hos avtalespesialister kan egne seg til utdanning av legerspesialister. Forsøket

er tenkt å gi svar på hvordan avtalespesialistenes kompetanse kan benyttes på best egnet måte i utdanning av spesialister, og om en slik ordning kan bidra til en bredere klinisk erfaring for spesialistkandidatene. Enkelte vanlige lidelser blir i dag bare i begrenset grad behandlet i helseforetakene. Pasientbehandlingen foretas i stedet av avtalespesialister. Målet med forsøket er på sikt å finne en mulig varig ordning for leger i spesialisering hos avtalespesialister.

3 Gjeldende rett

I henhold til folketrygdloven § 5-4 yter folketrygden stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege. Stønad til legehjelp gis bare dersom legen enten har fastlegeavtale med kommunen, eller har avtale om driftstilskott med regionale helseforetak. Bestemmelsen åpner for at departementet i forskrift kan utvide kretsen av leger som kan utløse trygderefusjon. Det er ikke åpnet opp for at leger under spesialisering tilknyttet en avtalepraksis kan utløse refusjoner.

I henhold til folketrygdloven § 25-13 kan departementet samtykke i avvik fra bestemmelsene i folketrygdloven i forbindelse med forsøksvirksomhet. Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd. Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven. I bestemmelsen siste ledd gis departementet adgang til å gi forskrifter om forsøksvirksomhet.

4 Gjeldende ordning for spesialistutdanningen

De fleste leger velger å spesialisere seg ved å gjennomføre en formalisert spesialistutdanning innen et avgrenset medisinsk fagområde.

Utdanningen i de sykehusrelaterte spesialitetene gjennomføres ved at legen tilsettes i utdanningsstillinger ved godkjente utdanningsinstitusjoner i helseforetakene. For at legens tjeneste på et utdanningssted skal godkjennes som spesialistutdanning, kreves det at legen har deltatt i alle aktuelle oppgaver i arbeidsforholdet. For leger på sykehus betyr dette bl.a. full deltakelse i avdelingens vaktplan der hvor slike er etablert.

Legene har rett til utdanningsprogram, supervisjon ("mester-svenn"-relasjonen) og individuell veiledning. Det kreves i tillegg at legen gjennomfører et bestemt antall kurstimer. Universitetene i Oslo, Bergen, Tromsø og NTNU i Trondheim har ansvar for deler av den teoretiske videre- og etterutdanningen, i første rekke gjennom kursvirksomheten. Dette skjer i nært samarbeid med Legeforeningens koordinatorkontorer og spesialitetskomiteer. Det oppnevnes utdanningsutvalg ved de godkjente utdanningsinstitusjonene (helseforetakene).

Kravene til spesialistutdanning er nedfelt i "Generelle bestemmelser for spesialistutdanning av leger" og i spesifikke krav knyttet til hver av spesialitetene. Helse- og omsorgsdepartementet fastsetter både de generelle bestemmelsene og spesialistreglene.

De generelle bestemmelsene åpner i § 6 for at tjeneste som lege i spesialisering i privat spesialistpraksis etter individuell vurdering under bestemte forutsetninger kan telle som 6 måneders spesialistutdanning i visse spesialiteter. Denne del av spesialistutdanningen må være forhåndsvurdert av Helsedirektoratet som har ansvar for spesialistgodkjenningene.

5 Nærmere om forsøket

Forsøket skal gjennomføres med grunnlag i Generelle bestemmelser for spesialistutdanning av leger, refusjonsavtale mellom Helseforetaket og HELFO for legen i spesialisering sin bruk av takster, avtale mellom helseforetaket og avtalespesialisten, og arbeidsavtale mellom utdanningslegen og det helseforetaket utdanningslegen er ansatt i.

Helsedirektoratet har vært i kontakt med flere avtalespesialister og helseforetak som har sagt seg interessert i å delta i et forsøk. Departementet vil vurdere en mulig utvidelse av forsøket på et senere tidspunkt dersom det er nødvendig og hensiktsmessig.

I forsøket foreslås det at legen skal arbeide 6 måneder hos avtalespesialist etter å ha gjennomført minst to år av den samlede spesialistutdanningen. Det tas utgangspunkt i at leger i spesialisering arbeider seks måneder hver i anslagsvis tre ulike avtalepraksiser. Etter de første seks månedene vil nye leger overta plassene hos avtalespesialistene. Forsøket vil gå over maksimalt tre år, men evalueres tett og kan stoppes før. Eventuell utvidelse av forsøket underveis vil være begrenset. Det skal foretas en sluttevaluering senest etter tre år.

Helseforetaket der utdanningslegen er ansatt er utdanningsansvarlig for legen også den perioden vedkommende arbeider hos avtalespesialisten. En avtale mellom helseforetaket og avtalepraksisen skal sikre at utdanningen hos avtalespesialisten tilfredsstillende de krav som stilles i spesialistreglene. For å sikre kontinuitet i veiledningen må det som hovedregel være minst to spesialister knyttet til avtalepraksisen. Helseforetaket mottar takster og egenandeler som utløses av utdanningslegen. Egenandeler som blir innbetalt direkte i avtalepraksisen avregnes i oppgjør mellom avtalepraksisen og Helseforetaket.

Helseforetaket inngår refusjonsavtale og mottar oppgjør fra HELFO. Legen i spesialisering er eget refusjonsobjekt slik at både aktivitet og økonomi kan utledes.

Helseforetaket er arbeidsgiver og står for lønnskostnadene til legen i spesialisering. Helseforetaket er også ansvarlig utdanningsinstitusjon og må gjennom avtale med avtalespesialisten sikre at utdanningen tilfredsstillende de krav som fremgår av spesialistreglene og eventuelt andre forhold som ønskes ivarettatt. På den måten sikres legen i spesialisering arbeidsoppgaver som er relevante for læring.

Forsøket skal evalueres gjennom følgeevaluering og sluttevaluering. Det skal foretas en samlet vurdering av faglige, administrative, juridiske og økonomiske konsekvenser og effekter. HELFO skal avgi månedlige rapporter knyttet til takstbruk og egenandeler i forsøket. Rapporteringen skal skje i samsvar med fastsatt rapporteringsmal.

Helseforetaket, lege i spesialisering og avtalespesialisten skal hver for seg rapportere etter tre måneder, og mer uttømmende etter 6 måneder. I løpet av andre 6 måneders periode vil det bli besluttet om det er grunnlag for å forlenge forsøket.

6 Departementets vurderinger og forslag

I henhold til folketrygdloven § 25-13 kan departementet samtykke i avvik fra bestemmelsene i folketrygdloven i forbindelse med forsøksvirksomhet, dersom forsøksvirksomheten er faglig og økonomisk vel underbygd. Avviket skal ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av folketrygdloven.

Departementet ønsker å legge til rette for at spesialistutdanningen skal gi en bred klinisk erfaring for legene slik at kravene i spesialistreglene knyttet til den enkelte spesialitet kan oppfylles. Etter avtale med regionale helseforetak foregår i dag om lag 30 % av den polikliniske spesialistbehandlingen hos avtalespesialister. Noen steder har dette ført til at vurdering og behandling av enkelte vanlige lidelser bare i begrenset grad foregår i sykehuspoliklinikker og at pasientbehandlingen i stedet foretas hos avtalespesialister. Dermed har det utviklet seg et behov for at leger kan ta deler av spesialistutdanningen hos avtalespesialister.

For å vinne erfaringer med om avtalepraksis kan egne seg til spesialistutdanning av leger, foreslår departementet først å prøve ut en ordning i mindre omfang. Et forsøk vil kunne gi nødvendige svar på om en avtalepraksis egner seg for spesialistutdanning og om de foreslåtte økonomiske og administrative ordningene er hensiktsmessige i en eventuell varig ordning.

Etter en samlet vurdering, herunder juridiske og praktiske konsekvenser, finner departementet å foreslå at forsøket prøver ut en finansieringsordning som inkluderer takstrefusjoner fra folketrygden. Forslaget til forsøksforskrift åpner for at trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege i spesialisering som er under opplæring hos avtalespesialist. I forsøksperioden tilfaller refusjoner og egenandeler som utløses av legen i spesialisering, helseforetaket i sin helhet. Det foreslås videre at legen i spesialisering kan utløse spesialisttakster i henhold til reglene i forskrift 27. juni 2013 nr. 843. Legen i spesialisering skal være eget refusjonsobjekt slik at både aktivitet og økonomi kan utledes, og informasjon sikres. Alle innbetalte egenandeler vil bli registrert og teller med på pasientenes frikortgrunnlag.

Forsøket er avgrenset i omfang og skal ikke føre til en kapasitetsøkning av betydning hos avtalespesialisten. Helse- og omsorgsdepartementet anser derfor at folketrygden bare i svært beskjeden grad vil bli påført ekstra kostnader. Disse utgitene vil til dels motsvares av lavere utgifter over ordningen med innsattsstyrt finansiering. En mulig utvidelse av omfanget underveis i forsøket vil også være begrenset.

Rammene for forsøket skal innrettes slik at enkeltpersoner ikke får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av folketrygdloven.

7 Administrative, økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser

Helsedirektoratet har fått i oppdrag å gjennomføre forsøket. Direktoratet identifiserer aktuelle helseforetak, avtalespesialister og leger i spesialisering som er interessert i å delta. HELFO vil ivareta de nødvendige tekniske løsningene. Det er ikke avsatt egne prosjektmidler til drift av forsøket.

Pasientbehandling gjennomført av en lege i spesialisering i sykehus inngår i utbetalingsgrunnlaget til ordningen med innsatsstyrt finansiering (ISF-ordningen). Når leger i spesialisering utfører pasientbehandling i avtalepraksis utløser dette imidlertid aktivitetsbasert refusjon fra folketrygden, jf forskrift 27. juni 2013 nr. 843. Denne refusjonen vil utbetales til helseforetaket som har arbeidsgiveransvar for legen i spesialisering. Økningene i utbetalingen over folketrygden vil til dels motsvares av en tilsvarende nedgang i utbetalingene over ISF-ordningen. Helsedirektoratet vil påse at det fastsettes en avtalebasert oppgjørsordning mellom avtalespesialisten og helseforetaket om dekning av avtalespesialistens utgifter til kontorplass, utstyr og hjelpepersonell og medgått tid til veiledning av legen i spesialistutdanning.

Det tas utgangspunkt i at leger i spesialisering arbeider seks måneder hver i anslagsvis tre ulike avtalepraksiser. Etter de første seks månedene vil nye leger i spesialisering overta plassene hos avtalespesialistene. Forsøket vil gå over maksimalt tre år, men evalueres tett og kan endres eller stoppes før. Eventuell utvidelse av forsøket underveis vil være begrenset. Det skal foretas en sluttevaluering senest etter tre år.

Forsøksordningen vil medføre noe større utgifter for folketrygden og noe lavere utgifter over ISF-ordningen.

Helseforetakenes lønnskostnader vil være uendret. Helseforetakene vil få noe økte utgifter i form av utgifter til dekning av avtalespesialistenes utgifter til kontorplass, utstyr og hjelpepersonell og medgått tid til veiledning av legen i spesialistutdanning.

Ordnningen med at leger i spesialisering skal ha deler av utdanningen i avtalepraksiser har ikke til formål å øke den samlede behandlingsskapasiteten i spesialisthelsetjenesten. Forsøksordningen skal følges nøye.

Forsøket medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner, fylkeskommuner, pasienter eller næringsliv utover de berørte avtalespesialistene.

8 Forslag til forskrift

§ 1 Formål

Forskriften har som formål å regulere en økonomisk oppgjørsordning slik at et forsøk der leger i spesialisering har deler av utdanningsløpet hos legespesialister som har avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak (avtalespesialister) kan gjennomføres.

For å ivareta formålet gjøres det i forskriften nærmere angitte unntak fra bestemmelser i og i medhold av folketrygdloven kapittel 5 og kapittel 22.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder spesialistopplæring av leger hos avtalespesialister, jf. folketrygdloven § 5-4 andre ledd. Det er et krav at avtalespesialistene har inngått avtale om forsøksvirksomhet med regionale helseforetak.

§ 3 Stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege i spesialisering

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege i spesialisering som er under opplæring hos legespesialister som har avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. folketrygdloven § 5-4 andre ledd.

Lege i spesialisering som er under opplæring hos legespesialist som har avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, kan utløse spesialisttakster i henhold til reglene i forskrift 27.06.2013 nr. 843 Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege.

§ 4 Utbetaling ved direkte oppgjør

Helseforetaket inngår avtale om direkte oppgjør jf. Folketrygdloven § 22-2.

Stønad for pasientbehandling som utføres av lege i spesialisering som er under opplæring hos avtalespesialist utbetales til det helseforetaket som har arbeidsgiveransvar for legen i spesialisering.

§ 5 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft XX og gjelder til XX (3 år etter ikrafttredelse).